

PODMIOT WNOSZĄCY PETYCJĘ

Cristián Javier Ciňkévich

Petycja składana w interesie publicznym

ADRESACIMinister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11, 00-950 WarszawaMinister Cyfryzacji
ul. Królewska 27, 00-060 Warszawa

Petycja kierowana do obu organów

PETYCJA

w sprawie zapewnienia stronom działającym bez pełnomocnika elektronicznej drogi
wnoszenia pism do sądów powszechnych, prokuratur i innych organów

Od wejścia w życie rozporządzenia eIDAS w 2014 r. obywatel dysponujący kwalifikowanym podpisem elektronicznym oraz adresem do doręczeń elektronicznych nie ma żadnej drogi wniesienia pisma procesowego do sądu powszechnego inaczej niż na papierze. Skutki złożenia pisma drogą elektroniczną zależą w praktyce od zarządzeń porządkowych poszczególnych prezesów sądów, a nie od ustawy. Petycja zmierza do usunięcia tego stanu.

I. Żądania petycji

1. Podjęcie inicjatywy legislacyjnej wprowadzającej powszechnie dostępny kanał elektronicznego wnoszenia pism procesowych do sądów powszechnych i prokuratur, dostępny dla każdej strony i uczestnika postępowania, w tym działających bez zawodowego pełnomocnika.
2. Objęcie postępowań sądowych systemem doręczeń elektronicznych opartym na adresie do doręczeń elektronicznych (ADE), tak aby adres, którego posiadanie państwo promuje, a od podmiotów zawodowych wymaga, był użyteczny również w kontaktach z sądem.
3. Do czasu wprowadzenia takiego kanału - ujednolicenie w drodze przepisu powszechnie obowiązującego skutków wniesienia pisma opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym pocztą elektroniczną lub przez ePUAP, w szczególności przez wprowadzenie obowiązku wezwania strony do usunięcia braku formalnego zamiast uznania pisma za bezskuteczne.
4. Zobowiązanie organów i podmiotów wykonujących zadania publiczne, doręczających obywatelom wydruki dokumentów sporządzonych elektronicznie, do dołączania do wydruku danych umożliwiających weryfikację podpisu albo do udostępnienia pliku źródłowego na żądanie adresata.
5. Rozważenie zniesienia zróżnicowania, zgodnie z którym sądy komunikują się elektronicznie z zawodowymi pełnomocnikami za pośrednictwem Portalu Informacyjnego, natomiast strona działająca samodzielnie pozostaje w całości przy formie papierowej.

II. Stan obecny

1. Zgodnie z art. 125 § 2¹ k.p.c. pismo procesowe może zostać wniesione drogą elektroniczną wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego dane postępowanie. Systemy takie utworzono jedynie dla wybranych postępowań, m.in. elektronicznego postępowania upominawczego, rejestrów sądowych i postępowania restrukturyzacyjnego. Dla zwykłego procesu cywilnego oraz dla większości postępowań karnych i wykroczeniowych system taki nie istnieje.
2. Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych nie objęła postępowań sądowych. Sądy posiadają adresy do doręczeń elektronicznych, lecz służą one korespondencji pozaprocesowej. Obywatel, który utworzył ADE, nie może z niego skorzystać w sprawie, w której jest stroną.
3. Portal Informacyjny sądów powszechnych realizuje doręczenia pism sądowych zawodowym pełnomocnikom. Nie umożliwia natomiast wnoszenia pism nikomu, w tym pełnomocnikom. W efekcie komunikacja elektroniczna działa w jedną stronę i wyłącznie wobec części uczestników obrotu prawnego.
4. Wobec braku regulacji ustawowej skutki wniesienia pisma pocztą elektroniczną lub przez ePUAP określają zarządzenia porządkowe prezesów poszczególnych sądów. Praktyka jest wskutek tego niejednolita: część sądów wzywa do podpisania wydruku, część uznaje pismo za bezskuteczne bez jakiegokolwiek czynności, część nie zajmuje stanowiska. Obywatel nie jest w stanie z góry ustalić, czy jego pismo wywoła skutek.

5. Równolegle organy i podmioty wykonujące zadania publiczne powszechnie doręczają obywatelom wydruki dokumentów sporządzonych i podpisanych elektronicznie, bez udostępnienia pliku źródłowego ani danych weryfikacyjnych. Adresat nie ma możliwości sprawdzenia, kto i kiedy dokument podpisał.

III. Uzasadnienie

1. Zgodnie z art. 25 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu, a zgodnie z art. 25 ust. 1 podpisowi elektronicznemu nie można odmówić skutku prawnego ani dopuszczalności jako dowodu wyłącznie z uwagi na jego postać elektroniczną. Państwo, które przyznaje taką równoważność, a jednocześnie nie tworzy kanału pozwalającego z niej skorzystać w postępowaniu sądowym, czyni to uprawnienie pozornym.
2. Petycjonariusz nie kwestionuje, że procedura cywilna należy do kompetencji krajowej. Wskazuje jednak, że autonomia proceduralna państw członkowskich jest ograniczona zasadą skuteczności prawa Unii, a prawo dostępu do sądu chroni art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Utrzymywanie stanu, w którym elektroniczna forma czynności jest prawnie równoważna, lecz technicznie niemożliwa, wymaga uzasadnienia, którego dotąd nie przedstawiono.
3. Niejednolitość praktyki jest samodzielną wadą obecnego stanu. Zarządzenie porządkowe prezesa sądu nie jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego, a mimo to rozstrzyga o skuteczności czynności procesowej i pośrednio o zachowaniu terminu. Pewność prawa wymaga, aby o skutkach czynności procesowej decydowała ustawa.
4. Państwo od kilku lat konsekwentnie promuje elektroniczną obrotu prawnego: wprowadzono obowiązkowe adresy do doręczeń elektronicznych dla podmiotów zawodowych, rozbudowano mObywatel i e-Urząd Skarbowy, upowszechniono podpis zaufany. Wyłączenie z tego procesu postępowań sądowych, a więc sfery, w której formalizm i terminy mają największe znaczenie, jest trudne do pogodzenia z deklarowanym kierunkiem.
5. Asymetria między pełnomocnikiem a stroną działającą samodzielnie dotyka najstabilniej sytuowanych uczestników postępowań. Strona, której nie stać na pełnomocnika, otrzymuje wolniejszy i droższy kanał komunikacji z sądem, mimo że dysponuje narzędziami elektronicznymi, których użycie państwo samo uznaje za równoważne.
6. Doręczanie wydruków dokumentów elektronicznych bez danych weryfikacyjnych przenosi na obywatela ryzyko, którego nie jest on w stanie usunąć. Nie może sprawdzić autentyczności podpisu ani rzeczywistej daty sporządzenia pisma, a jednocześnie odmawia mu się prawa do posługiwania się formą w pełni weryfikowalną. Rozwiązaniem jest dołączanie raportu weryfikacji albo udostępnianie pliku źródłowego na żądanie.

IV. Uwagi końcowe

1. Petycja kierowana jest do obu organów z uwagi na podzielony zakres właściwości: kwestie procedury sądowej i ustroju sądów pozostają we właściwości Ministra Sprawiedliwości, natomiast system doręczeń elektronicznych, usługi zaufania i realizacja rozporządzenia eIDAS - we właściwości Ministra Cyfryzacji. W zakresie nieobjętym własną właściwością petycjonariusz wnosi o przekazanie petycji organowi właściwemu wraz z zawiadomieniem go o tym.
2. Petycja składana jest w interesie publicznym na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach. Petycjonariusz wyraża zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję danych osobowych w zakresie imienia i nazwiska.
3. Petycjonariusz wnosi o udzielenie odpowiedzi w terminie ustawowym oraz o doręczenie jej na adres do doręczeń elektronicznych

Petycjonariusz wnosi o prowadzenie korespondencji wyłącznie drogą elektroniczną.

Cristián Javier Ciñkévich

Podpisano przez/ Signed by:
Cristián Javier Ciñkévich
Data/ Date: 07.09.2026 16:37